

Finlands strategi för marknads kontroll 2022–2025

SAMMANFATTNING

Finlands strategi för marknads kontroll består av mål och åtgärder för att åstadkomma en effektiv och enhetlig nationell marknads kontroll samt ett samarbete mellan medlemsländerna. Strategin presenterar marknads kontrollmyndigheternas allmänna riktlinjer för verksamheten och insatsområdena för kontrollen för att de mål som ställts upp för marknads kontrollen ska uppnås och för att effektiviteten och slagkraften hos tillgängliga kontrollresurser ska kunna optimeras så väl som möjligt.

Finlands strategi för marknads kontroll omfattar marknads kontroll för produkter på vilka tillämpas unionens harmoniserade lagstiftning som finns i bilaga I till förordningen om marknads kontroll och överensstämmelse för produkter (EU) 2019/1020 (nedan kallad ”marknads kontrollförordningen”). Dessutom tillämpas Finlands strategi för marknads kontroll på marknads kontrollen av vissa produktsektorer som står utanför tillämpningsområdet för marknads kontrollförordningen. Finlands strategi för marknads kontroll gäller inte livsmedelskedjan eller läkemedel. Finlands nationella marknads kontrollmyndigheter beaktar i den sektorvisa marknads kontrollen i tillämpliga delar de allmänna riktlinjer som styrks i strategin för marknads kontrollen. Finlands strategi för marknads kontroll gäller 16.7.2022–31.12.2025.

EN OMVÄRLD I FÖRÄNDRING

Omvärlden har vad gäller produktmarknaden och därmed marknads kontrollen genomgått stora förändringar under de senaste åren. Konsumenternas köpbeteende och handelssätten har förändrats på ett betydande sätt. Även den ökade digitaliseringen och aspekter som uppkommit till följd av produk-

tutveckling och tekniker förenade med nya produkter har förändrat produktmarknaden. Många förändringar har orsakat avsevärda utmaningar för marknads kontrollen av produkter, vilket marknads kontrollmyndigheterna ska beakta i samband med planeringen av sin verksamhet.

MARKNADSKONTROLLEN I FINLAND

Marknadskontrollen i Finland anordnas produktsektorspecifikt och marknadskontrollen är uppdelad bland flera marknadskontrollmyndigheter. Finlands marknadskontrollmyndigheter verkar i totalt sju ministeriers förvaltningsområden, och marknadskontrollen utförs i huvudsak av ämbetsverk som styrs av ministerier. Ett undantag är den marknadskontroll som gäller teknisk utrustning som är avsedd för professionellt bruk, och som genomförs av social- och hälsovårdsministeriets arbets- och jämställdhetsavdelning och regionförvaltningsverkens fem arbetarskyddsdistrikt. I denna sektor fattar ministeriet beslut om begränsningar för att tillhandahålla produkter på marknaden och ta dem i bruk. Likaså är miljöministeriet en marknadskontrollmyndighet när det gäller bullerutsläpp av apparater som används utomhus. Det bör även observeras att Tullen i Finland, förutom i sin egenskap som en myndighet som utför yttre gränskontroll, är en marknadskontrollmyndighet inom vissa produktsektorer. Ålands landskapsregering svarar för sin del för marknadskontrollen inom många produktsektorer på landskapet Ålands område.

FINLANDS MARKNADSKONTROLLS VISION, MISSION OCH VÄRDEN

Visionen för Finlands marknadskontroll fastställer syftet för marknadskontrollens verksamhet, det vill säga den önskade situationen som genom marknadskontrollen kan uppnås i framtiden i Finland.

Visionen för Finlands marknadskontroll är:

Produkter som uppfyller kraven och likställda konkurrensförhållanden

Vårt mål är en marknad där finländarna kan lita på att de produkter som säljs uppfyller de krav som ställs i lagstiftningen och där företagen har likställda konkurrensförhållanden. Vår marknadskontroll värdesätts, och vi har sakkunskap och är tillförlitliga, vilket genererar mervärde i samhället.

Missionen, det vill säga verksamhetsidén, för marknadskontrollen i Finland definierar det yttersta syftet med de åtgärder som vidtas av Finlands marknadskontrollmyndigheter.

Missionen för Finlands marknadskontroll är:

Vår marknadskontroll ska säkerställa att de produkter som finns på marknaden uppfyller kraven i lagstiftningen. Därför skyddar vi människorna och miljön mot negativa effekter av produkter som inte uppfyller kraven samt skapar likvärdiga konkurrensförhållanden för företag.

Produkter som är underställda tobakslagen är inte vanliga konsumtionsartiklar. Således passar inte visionen och missionen i strategin för marknadskontroll inte för marknadskontroll av produkter som är underställda tobakslagen.

Värden som styr finländska marknadskontrollmyndigheters verksamhet:

Tillförlitlighet – Oberoende – Sakkunskap – Samarbete – Utveckling

VERKSAMHETEN STYRS AV STRATEGISKA VAL

I strategin anges fyra strategiska val som styr marknadskontrollarbetet och dessa har indelats i mer preciserade delmål. De strategiska valen och delmålen för dessa ger allmänna riktlinjer för hur marknadskontrollen genomförs i Finland och vilka mål man vill nå med hjälp av marknadskontrollen före 2025. Marknadskontrollmyndigheterna beaktar i tillämpliga delar de strategiska valen och delmålen för dessa i samband med att de utarbetar sin plan för marknadskontroll.

Finlands strategiska val för marknadskontroll är följande:

- 1. Vi utför övervakning av produkter på riskbaserad grund och i alla handelskanaler**
 - 1.1 I vår kontroll använder vi en riskbaserad approach
 - 1.2 Vår kontroll riktar sig till alla handelskanaler
 - 1.3 Vi inriktar tillsyn också på nya produkter samt strävar efter att förutse de risker som ny teknik och utrustning medför
- 2. Vi samarbetar aktivt inom landet och på EU-nivå**
 - 2.1 Vi samarbetar och delar goda tillsynsförfaranden mellan myndigheterna
 - 2.2 Vi samarbetar med olika intressegrupper
 - 2.3 Vi påverkar utvecklingen av produktlagstiftningen
 - 2.4 Vi deltar i standardiseringsarbetet
- 3. Vi använder kommunikation som ett effektivt verktyg**
 - 3.1 Vi publicerar aktuell information om farliga produkter och om produkter som överensstämmer inte med kraven
 - 3.2 Vi ökar säkerhetskunnandet bland allmänheten
 - 3.3 Vi vägleder ekonomiska aktörer om produktlagstiftningen och uppmuntrar dem till ansvarsfullhet
- 4. Vi utvecklar och förnyar våra tillsynsprocesser**
 - 4.1 Vi utvecklar våra kontrollförfaranden
 - 4.2 Vi nyttjar och utvecklar verktyg för marknadskontroll
 - 4.3 Vi använder effektivt EU:s informationssystem
 - 4.4 Vi upprätthåller och utvecklar vårt kunnande

MARKNADSKONTROLLENS FOKUSOMRÅDEN (OMRÅDEN SOM IDENTIFIERAS SOM PRIORITERADE) I FINLAND

Dessutom fastställer strategin horisontala, det vill säga fokusområden (som identifieras som prioriterade) som berör flera produktsektorer. För varje fokusområde har olika kontrollförfaranden fastställts för att på nämnda område försöka minska förekomsten av produkter som inte motsvarar kraven eller produkter man under strategiperioden i synnerhet försöker förutse och fokusera på.

Fokusområden för marknadskontrollen i Finland är följande:

1. Näthandel
2. Produkter som är ute på marknaden och används av många och medför en allvarlig risk
3. Särskilt utsatta användargrupper
4. Miljösäkerhet
5. Ny hot kräver snabba reaktioner
6. Allt mera komplicerade produkter och ny teknik

Beroende på marknadsdomän strävar man efter att minska bristerna i överensstämmelse hos produkter som finns på marknaden inom dessa, bland annat genom intensifiering av samarbete mellan myndigheterna samt harmonisering av kontrollförfarandena och principerna för verksamheten, inriktning av kontrollen på en viss typ av produkter eller på för en viss användargrupp avsedda produkter, gemensam-

ma kontrollprojekt, effektiv information till konsumenterna och övriga slutanvändare, vägledning av ekonomiska aktörer, utvecklande av metoder och verktyg för riskutvärdering samt utveckling av myndigheternas kompetens.

MARKNADSKONTROLLMYNDIGHETERNAS SAMARBETE

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) fungerar som kontaktpunkt för marknadskontroll på det sätt som avses i 10 artikel 3 punkten i marknadskontrollförordningen. I anslutning till kontaktpunkten för marknadskontroll verkar en arbetsgrupp för marknadskontroll som representeras av de i marknadskontrollförordningen nämnda marknadskontrollmyndigheterna, Tullen som myndighet som utför yttre gränskontroll samt andra relevanta myndigheter. Samarbetsgruppens uppgift är att stöda marknadskontrollens kontaktpunkt i koordinerandet av det myndighetssamarbete som gäller marknadskontroll och i beredningen av marknadskontrollmyndigheternas och Tullens gemensamma ståndpunkt.

Tullen och marknadskontrollmyndigheterna samarbetar aktivt när det gäller marknadskontroll. Ett systematiskt samarbete och informationsutbyte mellan marknadskontrollmyndigheterna och tullmyndigheterna är viktigt för att möjliggöra en effektiv och systematisk yttre gränskontroll. Informationsutbyte och samarbete avseende marknadskontroll i Finland utförs förutom genom samarbete mellan myndigheterna även med intressenterna, såsom näringsidkare eller intressegrupper som representerar konsumenterna.

För att säkerställa en fungerande marknadskontroll i EU behövs effektivt samarbete och informationsutbyte mellan marknadskontrollmyndigheterna i medlemsstaterna samt mellan marknadstillsynsmyndigheterna, kommissionen och de berörda ämbetsverken i EU. Finlands marknadskontrollmyndigheter deltar aktivt i bland annat i unionsnätverket för produktöverensstämmelse, produktsektorspecifika administrativa arbetsgrupper och olika temaspecifika arbetsgrupper samt genomför gemensamma testnings- och kontrollprojekt.

UTVÄRDERING AV STRATEGIN

Hur väl strategin för marknadskontrollen har genomförts utvärderas varje år i Finlands arbetsgrupp för marknadskontroll. Samtidigt utvärderas strategins genomslagskraft. Enligt gemensamma riktlinjer som avtalats i arbetsgruppen kan strategin vid behov uppdateras utifrån slutsatser som tagits vid utvärderingen eller ifall det i marknadskontrollen verksamhetsmiljö sker anmärkningsvärda förändringar. På EU-nivå utvärderas nationella strategier för marknadskontroll i unions nätverk som behandlar produkternas överensstämmelse. Den första utvärderingen av de nationella strategierna för marknadskontroll utförs 16.7.2024. Nätverket har även validerat 12 indikatorer med vars hjälp syftet är att utvärdera marknadskontroll som utförs inom EU och som kan utnyttjas även för utvärdering av nationella strategier för marknadskontroll. Finlands strategi för marknadskontroll kan läsas i sin helhet [här](#).